

UNIVERSITAT **Rafael Moneo** oferirà un seminari a la Fontana d'Or, convidat per la Càtedra Ferrater Mora de la UdG

El prestigiós arquitecte navarrès visitarà Girona els propers 18 i 19 de gener, dins el programa d'actes de celebració del vintè aniversari d'aquesta institució universitària. ►42

Moneo, en la presentació del seu llibre «Apuntes sobre 21 obras» a la Universitat Ramon Llull.

La càtedra Ferrater Mora organitza un seminari amb l'arquitecte Rafael Moneo

► El prestigiós professor de Harvard, acadèmic de Belles Arts i Creu de Sant Jordi, passarà per la Fontana d'Or els propers 18 i 19 de gener

GIRONA | DdG

■ En el marc de la commemoració del seu vintè aniversari, la Càtedra Ferrater Mora ha anunciat la presència de l'arquitecte Rafael Moneo els dies 18 i 19 de gener a Girona, per dirigir un seminari sobre la seva obra titulat *El comienzo de un proyecto: Una reflexión acerca de cómo procede un arquitecto al enfrentarse a una nueva obra valiéndose para ello del examen de diversos trabajos*.

El navarrès Rafael Moneo és

un arquitecte de prestigi internacional. Posseïdor d'un estil propi, les seves obres, sempre integrades en el seu entorn artístic i cultural, han rebut un gran reconeixement i l'han portat a ser guardonat amb el premi Pritzker, el més important del món en el camp de l'arquitectura.

Des de la càtedra es considera que el fet «absolutament excepcional» que aquest rellevant arquitecte passi uns dies entre nosaltres «és una bona notícia que convé que tots coneguem».

José Rafael Moneo Vallés (Tudela, Navarra, 1937) va estudiar arquitectura a l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Madrid, on es va llicenciar el 1961. El 1970 obté la càtedra d'Elements de Composició de l'Escola d'Arquitectura de Barcelona i el 1980 s'encarrega de la de Madrid fins al 1985, any en què és nomenat Chairman de la Graduate School of Design de la Universitat de Harvard, càrrec que manté fins al 1990. Actualment Rafael Moneo és professor

d'Arquitectura a la Graduate School of Design de la Universitat de Harvard.

De la seva tasca professional, se'n poden destacar el Museu Nacional d'Art Romà de Mèrida (1986), l'Estació d'Atocha a Madrid (1992), la Fundació Pilar i Joan Miró a Palma, el Museu Davis del Wellesley College a Massachusetts (1993), els museus d'Art Modern i d'Arquitectura a Estocolm (1998), el nou edifici per a l'Ajuntament de Múrcia (1998), l'Auditori i Centre de Congressos Kursaal de Sant Sebastià (1999), el Museu de Belles Arts a Houston, Texas (2000), la Catedral Nova de Los Angeles (2002), l'Arxiu General de Navarra a Pamplona (2003) i l'Hospital Maternoinfantil Gregorio Marañón de Madrid (2003), entre d'altres.

Arquitecte i teòric

L'activitat de Rafael Moneo com a arquitecte va acompanyada per la que desenvolupa com a conferenciant i crític. Cofundador de la revista *Arquitecturas Bis*, els escrits de Moneo s'han publicat en nombroses revistes professionals i la presentació de la seva obra en exposicions i conferències l'ha portat a institucions d'arreu del món.

Val a dir que el prestigiós arquitecte navarrès ha rebut un bon nombre de distincions, entre les quals el Premi Pritzker d'Arquitectura (1996), la Creu de Sant Jordi (1999) i la Medalla d'Or del Royal Institute of British Architects (2003). Va ser elegit acadèmic de Belles Arts el 1997.

El programa del seminari es reparteix en dos dies, i es durà a terme a la Fontana d'Or - Centre Cultural Caixa de Girona. Ambdós dies, les lliçons començaran a les quatre de la tarda; es farà una pausa a dos quarts de sis, i la segona lliçó començarà a les sis. Val a dir que les inscripcions són gratuïtes, i que cal reservar plaça a la secretaria de la Càtedra (a la Facultat de Lletres de la Universitat de Girona).

cial
a a
e

**La Càtedra
Ferrater
Mora rep
Moneo**

L'arquitecte veu
la ciutat com 'la
forma humana
més completa' i
un reflex visual
de la història

L'arquitecte Rafael Moneo impartirà les lliçons de la segona part del seminari a la Fontana d'Or aquesta tarda. ■ MANEL LLADÓ

Rafael Moneo ocupa la Càtedra Ferrater Mora explicant la gestació d'alguns dels seus projectes

Intuïció i ofici

Eva Vázquez
GIRONA

L'arquitecte Rafael Moneo va impartir ahir la primera lliçó del seminari sobre la gestació dels seus principals projectes que ofereix a Girona fins aquesta tarda, convidat per la Càtedra Ferrater Mora de Pensament Contemporani. Amb la sala de conferències de la Fontana d'Or tan plena que va haver d'habilitar-se un espai adjacent que permetés als assistents seguir la intervenció a través d'una pantalla. L'arquitecte navarrès

va desgranar pausadament, com si tornés a afrontar-se amb les preguntes que li havia plantejat cada encàrrec, el procés de gestació d'algunes de les seves obres més conegudes, com ara l'Auditori de Barcelona o el Kursaal de Sant Sebastià. Moneo, que al matí havia aprofitat la invitació de la Càtedra Ferrater Mora per passejar per Girona, va referir-se a l'emoció de trobar-se davant l'escalinata d'una catedral de "dimensions prodigioses" per apuntar que, pel seu poder d'evocació d'un passat que

es fa notòriament present, "poques activitats humanes deixen un rastre tan complet de com ha estat una època com l'arquitectura".

Per aquest Premi Pritzker que conferència quasi en un to confidencial, sense cap mena de vedetisme, "la més completa de les formes humanes és la ciutat", dipositària, a través dels seus edificis, "de la ideologia del seu temps i, per tant, expressió visual de la història". La centralitat que atribueix a aquesta "ocupació del buit" que és la forma acabada de l'ar-

quitectura no comporta, però, una altiva suficiència, segons Moneo, que al contrari opina que "els edificis es resisteixen a estar sols", en el sentit que demanen el diàleg amb el seu entorn. Per concebre els seus projectes, l'arquitecte navarrès va explicar que se serveix d'orientacions molt diverses, segons el cas: algunes vegades és el coneixement i l'experiència, d'altres, fa ús, amb plaer, de la intuïció, que va definir com "una visió anticipada del que convé fer", encara que "a vegades espanti". ■

Anuncia't a partir de 2,5 €al dia a Girona

Girona

Anar a l'edició nacional

Dimecres, 19 de gener del 2011

[INICI](#) [AGENDA](#) [SERVEIS](#) [CANALS](#) [PARTICIPACIÓ](#) [REGISTRE](#) [BLOGS](#) [PRESENCIA](#)
Cercar...
[Cultura](#) [Territori](#) [Societat](#) [Punt divers](#) [Política](#) [Economia](#) [Cultura](#) [Comunicació](#) [Opinió](#) [Esports](#)

« Enrere

ENVIAR UN COMENTARI

El naixement de la forma

22/12/10 02:00 - GIRONA - E.V

L'arquitecte Rafael Moneo impartirà un seminari a Girona el 18 i 19 de gener

L'arquitecte navarrès Rafael Moneo (Tudela, 1937), Premi Pritzker del 1996, és el convidat d'excepció dels actes organitzats pel vintè aniversari de la Càtedra Ferrater Mora de pensament contemporani, dins la qual impartirà un seminari sobre arquitectura el 18 i 19 de gener. En quatre lliçons, l'autor del Museu Nacional d'Art Romà de Mèrida o de la Fundació Pilar i Joan Miró de Palma explicarà el seu procés creatiu sota un títol tan explícit com extens: *El començament d'un projecte: una reflexió sobre com procedeix un arquitecte en enfrontar-se amb una nova obra servint-se de l'examen de diversos treballs*. Les conferències de Moneo es faran a la Fontana d'Or, i l'entrada serà gratuïta, prèvia reserva de plaça a la secretaria de la càtedra Ferrater Mora (dir.cfm@udg.edu).

Foto: D. CHICANO.

Darrera actualització (Dimecres, 22 de desembre del 2010 02:00)

Notícies de ...

[Girona](#)

Publicat a

[El Punt Comarques Gironines](#) 22-12-2010 Pàgina 42

DESAR AQUESTA PÀGINA A:

COMENTARIS

Escriure un comentari

[Identificar-me](#). Si ja esteu registrats, abans d'enviar un comentari us heu d'identificar.

[Registrar-me](#). Per opinar sobre aquesta notícia cal estar registrat.

Nota: Per aportar comentaris al web és indispensable donar-se d'alta en el [registre del Grup Hermes](#) i acceptar les [Normes de Participació](#). No s'admetran registres incomplets ni comentaris que vulnerin els drets i l'honorabilitat de les persones.

El Grup Hermes no es responsabilitza dels comentaris fets pels usuaris ni els comparteix perquè enten que són responsabilitat exclusivament seva. Per aquest motiu tots els comentaris es veuran signats amb el nom, els cognoms i la població de llurs autors.

El Grup Hermes es reserva el dret de no publicar els comentaris que no s'ajustin a aquestes normes.

Canvi de municipi

Tenim 1.853 municipis amb continguts locals. Trieu-ne un:

[Lista municipis](#)

Darrers municipis visitats:

- [Girona](#)

Publicitat

Anuncia't a Girona a partir de 2,5 €al dia [Clica aquí](#)

Enquesta

S'ha de poder utilitzar el català al Senat?

- Sí, és una llengua cooficial
 Sí, és la cambra de representació territorial
 No, el cost de la traducció és massa elevat
 No, amb el castellà és suficient

Tradueix-nos - Translate

Cinema a Girona

Quina pel·lícula vols veure?
A quina sala de cinema vols anar?

CENTRE DE
GENÈTICA
GIRONA
972 21 74 07**Si ets start-up****ESCONDIDO CAFE**
¡EL MEXICANO CON
DIFERENCIA!
www.escondidocafe.com
GIRONA 972 205 851

Anuncia't a partir de 2,5 €al dia a Girona

Girona

Anar a l'edició nacional

Dimecres, 19 de gener del 2011

[INICI](#) [AGENDA](#) [SERVEIS](#) [CANALS](#) [PARTICIPACIÓ](#) [REGISTRE](#) [BLOGS](#) [PRESENCIA](#)**Cultura** Territori Societat Punt divers Política Economia **Cultura** Comunicació Opinió Esports

« Enrere

ENVIAR UN COMENTARI

GIRONA

Moneo parla d'arquitectura a la Fontana d'Or

18/01/11 02:00 -

L'arquitecte navarrès Rafael Moneo (Tudela, 1937) impartirà avui i demà a la Fontana d'Or de Girona un seminari en el qual explicarà el procés de reflexió previ a la realització dels seus projectes, convidat per la Càtedra Ferrater Mora de Pensament Contemporani. Les sessions començaran, tant avui com demà, a les 4 de la tarda. Moneo és l'únic arquitecte de l'Estat que ha rebut el premi Pritzker.

e.v.

Darrera actualització (Dimarts, 18 de gener del 2011 02:00)

Publicat a

[El Punt Comarques Gironines 18-01-2011 Pàgina 47](#)

DESAR AQUESTA PÀGINA A:

COMENTARIS**Escriure un comentari****Identificar-me.** Si ja esteu registrats, abans d'enviar un comentari us heu d'identificar.**Registrar-me.** Per opinar sobre aquesta notícia cal estar registrat.

Nota: Per aportar comentaris al web és indispensable donar-se d'alta en el [registre del Grup Hermes](#) i acceptar les [Normes de Participació](#). No s'admetran registres incomplets ni comentaris que vulnerin els drets i l'honorabilitat de les persones.

El Grup Hermes no es responsabilitza dels comentaris fets pels usuaris ni els comparteix perquè enten que són responsabilitat exclusivament seva. Per aquest motiu tots els comentaris es veuran signats amb el nom, els cognoms i la població de llurs autors.

El Grup Hermes es reserva el dret de no publicar els comentaris que no s'ajustin a aquestes normes.

Canvi de municipi

Tenim 1.853 municipis amb continguts locals. Trieu-ne un:

[Llista municipis](#)

Darrers municipis visitats:

- [Girona](#)

PublicitatAnuncia't a Girona
a partir de 2,5 €al dia[Clica aquí](#)**Enquesta**

S'ha de poder utilitzar el català al Senat?

- Sí, és una llengua cooficial
- Sí, és la cambra de representació territorial
- No, el cost de la traducció és massa elevat
- No, amb el castellà és suficient

Tradueix-nos - Translate

Tria idioma - Select language

Cinema a Girona Quina pel·lícula vols veure?
A quina sala de cinema vols anar?

Rafael Moneo afirma a Girona que avui ningú gasta diners a gust en arquitectura

► Un total de 250 alumnes segueixen el curs que el prestigiós arquitecte imparteix a la Càtedra Ferrater Mora de la UdG

GIRONA | DANIEL BONAVENTURA

■ Rafael Moneo va centrar la seva lliçó de càtedra en els processos creatius que ha seguit per projectar obres emblemàtiques com el Kursaal de Sant Sebastià, la reforma del Museu del Prado de Madrid o la Fundació Miró de Palma, però al final, ja en el torn obert de paraula, algú va preguntar si «els clients del segle XXI tenen un nivell inferior», la qual cosa va donar peu a l'afirmació que «avui ningú es gasta diners a gust en arquitectura».

Rafael Moneo va fer aquesta afirmació i va explicar que això a Amèrica és així, amb excepcions com per exemple algú que projecta un hospital filantròpic. Segons Moneo, en general l'arquitectura ha significat més en altres moments històrics que en aquest i, com més desenvolupat és un país, menys compta amb l'arquitectura. «Per l'experiència que tinc, només a Suïssa se'ls gasten», va dir. En canvi, països en desenvolupament com els països àrabs lucrats amb les rendes del petroli, que encara fan projectes arquitectònics mastodòntics.

La Catedral de Girona

Continuant amb aquest raonament, l'arquitecte va explicar que, abans, l'arquitectura acompanyava l'acció del poder, per exemple a Roma, i també a l'Europa de l'edat mitjana: «Si un pensa en la dimensió de la Girona del segle XII i XIII i

Rafael Moneo entra a la Fontana d'Or amb la sala plena de gom a gom.

analitza la catedral que estaven construint, s'adonarà que era una obra molt ambiciosa». «No hi havia una mentalitat restrictiva».

José Rafael Moneo (Tudela, Navarra, 1937) va inaugurar ahir les *Lliçons d'arquitectura*, on l'arquitecte exposa el seu pensament i proposa discutir les seves idees. Moneo ha estat convidat per la Càtedra Ferrater Mora de Pensament Contemporani de la UdG, i les

seves activitats al centre de la ciutat, per apropar-se al públic en general. Moneo, que té un total de 250 alumnes inscrits, que ocupen diverses sales de la Fontana d'Or i alguns han de seguir la conferència en pantalles, donarà per acabada la

seva activitat a Girona avui a la tarda.

Durant la intervenció d'ahir, Moneo va negar el tòpic que l'arquitecte té l'habilitat de «donar gat per llebre», i es va preguntar quantes vegades «un dentista ha encarregat un xalet en una urbanització de tercera i l'arquitecte s'ha volgut lluir, però ha acabat per fer el ridícul».

«Un no es pot enganyar, el client ha de ser d'una gran ajuda, un

projecte s'ha d'adequar molt al pressupost, en cas contrari, l'arquitecte s'enganya a si mateix».

Obres emblemàtiques

L'autor de la reforma del Museu del Prado de Madrid, l'estació de ferrocarril d'Atocha, també de la capital espanyola, l'Auditori de Barcelona o la Catedral de Los Angeles, es va centrar ahir en alguns dels seus edificis, entre ells el Museu Nacional d'Art Romà de Mèrida, que li va venir com anell al dit per explicar la seva filosofia o pensament arquitectònic.

Així, Moneo va seguir a Mèrida la mentalitat constructiva dels romans. «És una construcció respectuosa amb la història, malgrat estar feta amb paràmetres moderns», va dir Moneo, i va afegir que l'ús del rajol vist continuat permet presentar totes les peces arqueològiques del fons en igualtat de condicions, sense singularitzar-les.

El mètode de Moneo és estudiar profundament l'entorn on s'ha d'inserir l'edifici, per això el projecte de Mèrida és completament de la Fundació Miró de Palma, on va optar per transmetre la fugacitat del moment dels quadres de l'artista, i també va jugar amb un estany amb aigua de la Mediterrània, per restituir la badia que Miró havia perdut de vista amb l'esclat constructiu de blocs de pisos que s'interposaven entre ell i el mar.

RAFAEL MONEO I LA CÀTEDRA

«Més enllà del valor concret del curs de Moneo vull subratllar el gruix, la densitat, el valor afegit que ha aportat a la ciutat de Girona i a la Universitat l'elenc de professors de la càtedra Ferrater Mora»

Joaquim Nadal i Farreras

Aquest vespre es presenta a la Fontana d'Or el llibre de **Jaume Curbet** *Un món insegur. La seguretat en la societat del risc*. És la culminació d'un curs que s'ha desenvolupat aquesta setmana en el marc dels actes del vintè aniversari de la Càtedra Ferrater Mora.

A la mateixa Fontana d'Or es pot veure des del 13 de novembre i fins al 30 de gener l'exposició *Vint anys de pensament contemporani. La càtedra Ferrater Mora (1989-2009)*. I també aquí el dimarts 18 i el dimecres 19 s'ha desenvolupat un curs impartit per **Rafael Moneo** amb més de dos-cents cinquanta inscrits sobre «*El comienzo de un proyecto: Una reflexión acerca de cómo procede un arquitecto al enfrentarse a una nueva obra valiéndose para ello del examen de diversos trabajos*».

Avui serà a la presentació del llibre d'en Jaume, per amistat personal, però sobretot perquè al llarg de la seva trajectòria el seu treball i la seva reflexió al voltant dels te-

mes de la seguretat han tingut un rigor extrem i han respost sempre a anàlisis afinadíssimes de les complexitats que expliquen els fenòmens d'inseguretat i tots els seus condicionaments. El coneixement que traspua en Jaume i que ja va transmetre a l'entrevista que li va fer fa pocs dies el **DdG** denota un nivell de maduració de les reflexions que aporta ciència al servei de les polítiques de seguretat.

He vist també l'exposició sobre els vint anys de la càtedra; les fotografies, la cronologia, el procés fundacional, els professors convidats, les eminències que en vint anys han desfilar per Girona, la simplicitat del muntatge i l'eficàcia de les explicacions; la sobrietat del blanc i negre i la capacitat didàctica dels textos. El llibret que fa de catàleg és un bon complement de l'exposició i una guia pràctica per tal de conèixer el que ha representat i ha aportat la càtedra a la ciutat i a la Universitat de Girona. La rectora **Anna M. Geli** subratlla el pes de la Universitat i el professor **Josep M. Terricabras**, màxim impulsor del projecte, ens porta pel camí de la gestació i les complicacions que va teixir per portar a Girona la càtedra, la biblioteca de **Josep Ferrater Mora** i els vint anys d'activitats desplegades amb una gran eficàcia i una resposta entusiasta de la ciutat i del món professional i universitari. Un entusiasme que no ha escapat de les modes i que ha suscitat desbordaments espectaculars com el que va despertar la presència de **Noam**

Chomsky l'any 1992. Però si en d'altres casos no s'ha arribat als centenars de seguidors de Chomsky –es parlava fins i tot de més de mil–, podem ben bé assegurar que la totalitat dels convidats al llarg de vint anys han despertat des de la seva notorietat manifesta un interès indiscutible. La multiplicació de disciplines i la rellevància dels convidats han situat any rere any Girona en el mapa. Recordo encara molt intensament l'emoció per la presència de **Lluís Santaló**, gironí de Buenos Aires i associat a un nom de profundes empremtes gironines i d'un exili incert; la intensitat intel·lectual del curs del pare **Miquel Ballell** i la seva profunda saviesa que traspua en totes les converses, molt més enllà dels cursos, amb un punt de fina ironia i diplomàcia vaticana, passada pel sedàs de l'escola jesuítica i la indiscutible empremta d'un senyor de Barcelona; la vibració per la presència de col·legues del món de la història que he admirat sempre, com **Eric Hobsbawm** o **Josep Fontana**; l'interès especial per **David Harvey** desvetllat pels companys geògrafs i per la coneixença amb **Pasqual Maragall**. O simplement les ressonàncies mundials de noms com **Alain Touraine**, **Leonard Boff**, **Edgar Morin**, **Joseph Stiglitz**, **Theo Angelopoulos**, o el mateix Ferrater a l'inici de tot el procés.

Dimecres a la tarda vaig poder assistir a una part del curs de Rafael Moneo. Vaig viure un col·loqui vivíssim, conduït magistralment per Moneo amb un micro a la mà i passejant pel passadís de la sala d'actes de la Fontana o seient, quan les seves pròpies respostes s'allargaven, al costat del públic o de qui havia formulat la pregunta. Temes clau sobre l'arquitectura, els materials, l'obra, els referents històrics, culturals i espacials d'una obra arquitectònica, l'ofici mateix, els condicionants, els concursos, la relació turbulenta a vegades entre enginyers i arquitectes. Tot desfilava per davant dels ulls intensos i l'expressió medita-

da i justa d'aquest arquitecte navarrès de setanta-tres anys que ha combinat una obra importantíssima i singular amb la docència acadèmica a Harvard seguint l'estela de **Sert** i mantenint el to d'una presència hispànica als Estats Units de rellevància mundial en el terreny de l'ensenyament de l'arquitectura i l'urbanisme.

M'hi vaig acostar per saludar-lo i per recordar, plegats, una primera trobada en els primers vuitanta al Fornells Park per tal de substituir un vell projecte pel nou Banc d'Espanya per un projecte nou més innovador i agosarat. Moneo, que assessorava el Banc, va ser l'encarregat de convèncer-me que valia la pena assumir el canvi, fer un estudi de detall, adaptar el Pla General i fer possible la construcció del nou edifici del Banc d'Espanya que, a partir d'aquell dia, s'encarregaria als arquitectes **Lluís Clotet** i **Oscar Tusquets** i que acabarien materialitzant Clotet i **Ignacio Paricio**. Aquella trobada afortunada va portar a Girona un signe de novetat important i un premi FAD que ha afegit valor i identitat a una cruïlla molt singular de la Gran Via de Girona.

Més enllà del valor concret del curs de Moneo vull subratllar el gruix, la densitat, el valor afegit que ha aportat a la ciutat de Girona i a la Universitat l'elenc de professors de la càtedra Ferrater Mora, un projecte d'excel·lència que projecta la ciutat al món i ens situa en el mapa dels circuits internacionals del coneixement i del pensament contemporani. A l'hora de calibrar el present i el futur de la ciutat, en el moment de ponderar els canvis, d'assenyalar els actius, els punts forts, convé subratllar el pes de la càtedra i tota la seva significació. I si mai algú es deixa endur pel pendent del neguit pessimista, d'un derrotisme iconoclasta mal entès, que recordi el pes i el sentit d'aquests vint anys i l'aportació singular de la Universitat de Girona tot honorant el llegat de Josep Ferrater Mora.

8 Dominical
Diumenge 24
d'abril de 2011

RAFAEL Moneo Vallés Arquitecte

L'arquitecte Rafael Moneo va oferir les seves lliçons magistrals a la Càtedra Ferrater Mora de Pensament Contemporani de la Universitat de Girona, en unes sessions extraordinàries celebrades a la Fontana d'Or, que van tenir una gran concurrència, amb motiu del vintè aniversari de la institució universitària, que des dels seus orígens dirigeix el professor Josep Maria Terricabras.

“L'arquitectura que ve serà menys exagerada i menys gratuïta”

TEXT: DANIEL BONAVENTURA FOTOGRAFIA: ANIOL RESCLOSA

“
No podria entendre la meva feina professional sense estar acompanyada de la docència.

”

“

Hi ha un desig de vida social i de proximitat dels uns amb els altres. La gent vol viure en proximitat perquè alguns dels aspectes més bonics de la vida prodedeixen de la vida compartida amb els altres.

”

Té una personalitat magnètica que atrapa, però es mostra distant i esmunyedís. Rafael Moneo es protegeix rere una màscara de fragilitat i vulnerabilitat, com un infant, potser per evitar els dards enverinats de la premsa sensacionalista. A base de respostes meditades, amb llargs silencis, imposa un ritme pausat a la conversa. Utilitza molt l'adverbi (potser, segurament, és probable...), però no perquè dubti, sinó per mostrar-se modest i no ser confós amb un pedant quan opina sobre fets d'actualitat amb una contundència difícil de rebatre.

D'on treu aquest foc intern? Vostè podria viure només d'encàrrecs, però en canvi no para d'investigar i manté una dedicació a la docència. Què el motiva? No podria entendre la meva feina professional sense estar acompanyada per la docència. Les escoles ajuden a explicar les coses que a un li interessin. Per a mi l'arquitectura ha de viatjar en la mateixa nau que les altres activitats culturals i em resulta difícil pensar en una arquitectura que no tingui un compromís amb... anava a pronunciar la paraula investigació, però és una mica forta i no n'hem d'abusar; prefereixo dir que hem de continuar preguntant-nos com han de seguir creixent les ciutats, que és l'últim fi que persegueix l'arquitectura. I això només té sentit amb la reflexió que propicia la vida acadèmica. Per això no m'he atrevit a deixar l'ensenyament, que obliga també a posar més alt el llistó de la feina que un fa. A més, el contacte amb la gent més jove i els seus interessos i inquietuds té un valor indubtable.

Ensenyant, s'aprèn? Sí, indubtablement. Les escoles són avui els laboratoris on les noves tendències apareixen. No és que hàgim d'estar pendents d'aquestes últimes tendències o modes, però sí hem d'entendre les raons per les quals es produeix un canvi en les maneres arquitectòniques. Entendre-ho té interès, i això es fa a les escoles.

De quins últims canvis ens pot parlar? Cap a on anem? Les antigues ciutats refugi amb les seves muralles, protectores de la civilització, són avui centres de violència... La ciutat és molt diferent de com va ser, però algunes coses en comú perviuen de la ciutat antiga a la contemporània. Les funcions de mercat i les funcions de defensa tradicionalment associades a les ciutats sembla que tendeixen a la dispersió, però al final hi ha un desig de vida social i de proximitat dels uns als altres, i això no s'ha perdut. La gent vol viure en proximitat perquè alguns dels aspectes més bonics de la vida prodedeixen de la vida compartida amb els altres. Per això les ciutats s'assemblen al que van ser en la seva estructura. Les grans ciutats avui estan vinculades a les comunicacions i tenen aeroports i estacions de tren; fomenten aquesta proximitat i es recolzen en el llegat que han rebut del passat. Per què la gent de Girona continua anant a Barcelona? Les ciutats són els grans escenaris on la gent pot projectar les seves am-

“Estic interessat en un celler; vull fer un vi que estigui bé”

Té algun bobby? Específicament no, però vaig començar una mica d'adolescent com a pintor i m'han continuat interessant la pintura i les lletres.

Té obra escrita? He publicat recentment el llibre *Apuntes sobre 21 obras*, però potser la meva vida ha girat massa entorn de l'arquitectura. Ara estic molt interessat en un celler. Vull fer un vi que estigui bé.

Per què molts intel·lectuals fan vi? No ho sé, potser sigui una equivocació col·lectiva (riu)... però bé, el vi té molts al·licients i cau bé en el tòpic de recordar-los: té l'al·licient de la terra, el de la diversitat de les collites, el de l'elaboració, el sensorial i té l'al·licient que el vi és molt present en una cosa tan important com és la proximitat que es produeix al voltant de la taula. Que hi haguem caigut és perquè som irremediablement víctimes del temps en què vivim (riu).

On és el celler? A Castella-Lleó, a Olmedo.

I aquest vi també serà una obra d'art? Una obra d'art no, però farem el possible perquè sigui un vi bo.

Ja té un nom, una marca? La Mejorada, que és un antic monestir jerònim. És també un paratge i estem implicats en la seva restauració./D.B.

bicions de futur. A les ciutats la gent acaba veient possibles maneres de viure i de ser; en mitjans més reduïts no hi ha ocasió de veure altres maneres de comportar-se i de ser. Algú va dir que la ciutat és on un nen aprèn el que vol ser.

Però aquest nen pot viure en una barriada d'exclusió com hi ha avui en moltes ciutats americanes, amb la gent rica parapetada en barris exclusius, rere inaccessible tanques amb televigilància... Voldria pensar que, malgrat totes les injustícies, avui hi ha més capacitat de moviment social del que hi havia a la ciutat antiga.

Coneix Girona, s'atreveix a parlar d'una ciutat que tindrà una estació de TGV i un aeroport molt a prop? Conec més la Girona antiga que la Girona nova. Em sembla que és una ciutat bona per viure, una ciutat civilitzada. Em dóna la impressió que una de les coses bones que acompanyen la vida del ciutadà es donen a Girona. Em sembla una ciutat neta, cuidada, on experimentes una certa sensació de compençança, no? Jo m'he mogut al voltant de la Rambla.

Li he sentit dir que avui ja no hi ha una arquitectura de manifestació de poder comparable a la de la Catedral de Girona. El poder no necessita tant l'ajuda que l'arquitectura li ha prestat en el passat. En la dominació romana, l'arquitectura és quasi tan forta com la llengua, va acompanyant l'imperi... encara a l'Europa del gòtic l'arquitectura dóna forma a una manera de pensar i a una societat que fa la ciutat de Déu, que entén que el poder religiós representat per l'església pot substituir el poder de l'emperador de Roma. Això passa més a la Catedral vella que a la nova. A la Catedral nova, el gòtic ja expressa menys aquella voluntat de poder, que ja és més en els monestirs. A la Catedral de Girona és admirable veure la interrupció que produeix per dos projectes diferents. A la fi del gòtic passa això: arriba un estil en el qual el domini de la tècnica permet construir edificis sofisticats però amb menys càrrega ideològica de la que tenien al principi del segle XIII.

Com es manifesta avui el poder? Qui fa avui arquitectura des del poder? En general, els països del Golf Pèrsic. Ni els xinesos no ho estan fent. L'actitud de la Xina és més equívoca. Els xinesos estan comprant la cultura arquitectònica occidental, però la banalitzen, la usen d'una manera que a la fi no la magnifiquen, no en treuen el millor. Mentrestant, l'arquitectura més moderna i més costosa la paguen els governs més autoritaris.

Edificis de Gehry, Calatrava, potser també de Foster i Zaha Hadid, tenen una empremta molt personal, que els fa recognoscibles; en canvi, els de vostè no. En vostè cada projecte és singular en ell mateix? No sé si amb una obra àmplia com és la meua es pot fer una afirmació com aquesta, però és cert que la meua arquitectura s'ha defensat menys o ha sigut menys capaç d'identificar-se amb un estil. De fet, els encàrrecs

que he fet resolen problemes concrets, que són els que m'han demanat que resolgui. Això és diferent de fer un edifici amb una marca estilística com pot ser la de Gehry o Zaha Hadid.

Aquest procés que practica vostè d'estudiar tant en detall cada encàrrec, i el fet que hi hagi projectes tan diferents, pot dificultar de veure aquesta marca d'autor. Penseu en la dificultat evident de veure la relació entre el Museu d'Art Romà de Mèrida i el Kursaal de Sant Sebastià, no? Un edifici, des de la posició en què estic, deixo de veure'l com un objecte aïllat i autònom i amb entitat en si mateix, i cada vegada veig més que afecta les coses que té al voltant. Em costa molt prescindir d'una visió del projecte que no introdueixi marges més amplis. No veig l'edifici com el dispositari d'unes traces estilístiques que el caracteritzen, sinó la manera com l'edifici es difumina i actua en àrees més amples. En ampliar la visió, efectivament, queda menys peu per a aquest edifici objecte capaç d'assumir un estil.

Mereix Antoni Gaudí l'expectació internacional que suscita? Sí. Gaudí és un cas molt excepcional. No crec que sigui exagerada l'atenció que desperta. Gaudí tanca un capítol important de la història de l'arquitectura, quan aquesta està molt lligada al treball artesanal i a la capacitat de dipositar l'empremta directa de l'instrument que maneja encara la persona, la bretxa entre una arquitectura que ha de donar pas a una societat en la qual comptarà més la producció industrial. Gaudí és la fi d'aquesta etapa i dins d'aquesta etapa és difícil trobar una obra més plena i intensa.

Nota diferències en la part de la Sagrada Família construïda després de la mort de Gaudí? Sí. Absolutament. Amb la Sagrada Família la visió llunyana mantindrà alguna cosa de Gaudí, però la visió propera no. La visió propera sempre produirà estranyesa, un haurà d'entornar els ulls per apropar-se al que Gaudí pensava. No em pronunciaré sobre si ha valgut la pena o no continuar el temple, però sí diré que realment alguna cosa del que Gaudí va pensar sí que estarà present en la distància, tot i que la visió pròxima de Gaudí és molt important pel gust tàctil de l'artesa present en els bancs de fusta, en les rajoles... Gaudí és la fi de l'arquitectura antiga, no és l'arquitectura nova.

Li queda algun reptu arquitectònic per superar? Segurament tants! Però jo no veig cap projecte al qual hagi prestat menys atenció o interès. Potser hi haurà projectes menys aconseguits, però no per falta d'interès per part meua. Per tant, en qualsevol projecte hi ha la possibilitat de fer alguna cosa que estigui bé. Si un té la possibilitat d'expressar-se, no té la necessitat de, per exemple, dissenyar sencera una ciutat. En general, la vivenda i la residència ha estat la substància de la ciutat. Tornar a recuperar els valors de l'arquitectura residencial seria una cosa que probablement m'interessaria, però no sembla que els temps hi siguin molt propicis, per ara.

L'adaptació de la vivenda a la sostenibilitat és una assignatura pendent? L'arquitectura antiga ha sigut sostenible. L'arquitectura popular tenia un grau de racionalitat molt gran. El que passa és que les tècniques que han anat acompanyant les nostres vides han anat necessitant més consum d'energia i resulta més difícil aconseguir aquest consum d'energia. Segurament no serà possible i caldrà anar a buscar la sostenibilitat també a les fonts de producció, és a dir, a fer que les polítiques de sostenibilitat no estiguin només en l'àmbit de la vivenda, sinó també en l'àmbit de la racionalitat i en la troballa de fonts d'energia menys destructores.

Benvinguda la crisi després d'haver construït tan de pressa i malament, en molts casos? És una mica aviat per dir-ho. Segur que l'alegria amb què s'han abordat molts programes deixarà d'existir i segurament un nivell de despesa en arquitectura i en construcció més lligat a un ús racional dels recursos donarà lloc a arquitectures en les quals allò superflu tornarà a no prevaldre. Hi ha molta arquitectura contemporània en la qual precisament el valor sembla obeir a allò que té de superflu. La bona arquitectura sempre ha anat acompanyada de racionalitat. Cal esperar que en un futur proper, l'arquitectura serà menys exagerada i menys gratuïta del que ho ha estat els darrers vint anys.

Entrevista

9 Dominical
Diumenge 24
d'abril de 2011

“
Conec més la Girona antiga que la Girona nova. Em sembla que és una ciutat bona per viure, una ciutat civilitzada. Em sembla una ciutat neta, cuidada, on experimentes una sensació de complaença.

”
“

Els xinesos estan comprant la cultura arquitectònica occidental, però la banalitzen. L'arquitectura més moderna i més costosa la paguen els governs més autoritaris, els països del Golf Pèrsic.

”

Raquel Corney

MEMBRE DEL COL·LECTIU EMERGENT.CIA

CONSTRUIR EL PENSAMENT

En aquests darrers mesos la Càtedra Ferrater Mora ha commemorat el seu 20è aniversari amb una exposició a la Fontana d'Or de les diverses activitats dutes a terme, però això no ha impedit que continués amb el seu objectiu bàsic i programés un seguit de seminaris excepcionals per aquesta celebració.

La seva creació el 1989 ha comportat que Girona es col·loqués com un punt de reunió del pensament contemporani amb cursos dirigits per pensadors de prestigi internacional, tant en ciències com en hu-

manitats o art. Penso que el fet de que la Càtedra sigui de pensament i no estrictament de filosofia és el que li ha donat gran part del seu èxit, ja que aquesta pràctica interdisciplinària, que sovint es troba a faltar, ha permès ampliar el ventall de públic i compartir coneixements de diversos àmbits de la realitat.

Coincidint amb aquesta cita, i potser amb tardança, han brindat l'oportunitat a l'arquitectura per entrar en aquestes jornades. El professor convidat ha estat l'arquitecte **Rafael Moneo**, una elecció del tot encertada. Enmig d'un món cada vegada més formalista i banal, Moneo es manté com un arquitecte amb estil propi, molt respectuós amb l'entorn artístic i cultural del lloc on les seves obres s'emplacen, treballant amb humilitat aquest vell ofici.

La modèstia amb què aquest arquitecte ha explicat la seva obra ens confirma el que ell mateix al principi de la conferència cita: «com s'enfronta cadascú a un projecte diu molt de la idea que té de l'arquitectura», de com l'entén i com la valora. Malauradament, en els darrers anys, la idea d'arquitectura que practica Moneo no està essent la compartida per molts professionals.

Avui en dia la definició de l'arquitectura

ha arribat a uns límits tan difusos i conceptuals que el tot s'hi val és la llei predominant en aquest camp. És cert que no hi ha una manera escrita sobre com fer bona arquitectura, hi ha molts factors que hi intervenen i cada projecte és diferent, però la deriva formal que està patint aquesta pràctica ens porta a un carreró sense sortida.

Al llarg de les quatre lliçons que l'arquitecte navarrès va impartir es van explicar diversos projectes amb actituds diferents, però tots ells partint d'una anàlisi i una resposta al lloc. La manera com el Kursaal de Sant Sebastià es relaciona amb el seu entorn es podria entendre com a contradictòria a com ho fa el Museu d'Estocolm, però els dos edificis parteixen d'una «sensibilitat respecte a la realitat», responen a una lògica de l'entorn on s'exposen, solucionen els problemes dels usuaris, construeixen la ciutat.

Aquest professional, que brilla amb llum pròpia, ens pot servir de referència per recuperar el camí perdut. És hora de plantejar-nos si no s'hauria de repensar la manera de fer i entendre l'arquitectura. Rafael Moneo sembla tenir-ho clar. Esperem que almenys els presents en la seva conferència hi rumïn.